

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH

Semaine du 15 au 19 septembre 2023

Souguia n°106

ת"ס

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Soukot – Ma'amid Déma'amid -

Pour la Refoua Chelema de

Haim Dan Patrick ben David, Esther bat Rakheli et Rakhel bat Rivka

Pour la Hatslaha des soldats de Tsahal, la guérison des malades, le retour des otages et la protection de tous les Bnei Israël

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו ויעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאת מתורתך

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משכים והם משכימים. אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך

Les Richonim ont contredit le Din de Maamid avec la Mishna qui permet de faire une Souka sous un arbre où apparemment les branches soutiennent le Skah'. Le Ramban a répondu que le seul cas permis par cette Mishna est en réalité quand l'arbre ne sert que de sol pour la Souka, et le Skah' lui repose sur des montants indépendants des branches, bien que ces montants soient soutenus par l'arbre. Les Poskim et particulièrement le Hazon Ich ont tenté de déduire le Din de Ma'amid de Ma'amid, comme ce cas où le Skah' ne repose pas directement sur un élément Passoul.

Bon Limoud sur Matmidim !

Programme du dimanche

Etudier les mots utilisés par les Richonim lorsqu'ils reprennent la réponse du Ramban. Doit-on comprendre qu'il y a une différence entre un cas de Maasei Karka et de Maamid de Maamid ? Comment pouvez-vous expliquer la réponse de Maasei Karka ?

(Les textes apportés pour cette journée ont déjà étudiés auparavant, cette semaine nous les revoyons avec pour grille d'analyse le Din de Maamid Démaamid).

מלחמת ה' מסכת סוכה דף י עמוד א

[...] **והרב ר' אברהם** ז"ל פי' טעם לפי שאין לה קבע מפני שהוא משתמש במטה וכרעי המטה צריכין לה ודמיה ליה לר' יהודה כמי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה וכתב כדברי האומר מפני שמעמידה בדבר המקבל טומאה שהיא גזירה שלא יאמרו זה עומד וזה מעמיד כשם שראוי להעמיד כך מסככין בו ומודה ר' יהודה **בראש האילן** ועל גבי גמל שלא גזרו בהם משום דלא שכיחא

ואני אומר סומך סוכתו במחובר כסומך במקבל טומאה אבל עושה סוכתו בראש האילן ששנו כשרה היינו עושה דפנות על האילן וסומך סכך עליהם אי נמי בצדדין כדאיתא בשילהי שבת דמ"מ אינו מעמיד ממש במחובר אלא שהמחובר סומך את המעמיד וכיוצא בזה הכשירו **דמעשה קרקע בעלמא קא עביד** והיינו דאביי דאמר סיכך על גבי מטה שנעץ עליה קונדיסין עומדין וסיכך על גבן כשרה:

ר"ן על הרי"ף מסכת סוכה דף י עמוד א

[...] והרמב"ן ז"ל תירץ בהוא דלקמן לאו במסכך ע"ג אילן עסקינן אלא שקרקע הסוכה נתון באילן ונעץ קונדיסין בקרקע הסוכה וסכך עליהן ובכה"ג אף על פי שהמחובר סומך את המעמיד ל"ל בה **דמעשה קרקע בעלמא קא עביד** [...].

רא"ה מסכת סוכה דף כא עמוד ב

[...] לא בעי למימר שיעמיד סכך באילן, אלא שעושה קרקע הסוכה באילן, ונועץ קונדיסין בקרקע הסוכה ומסכך על גבן. ואף על גב דקימי קונדיסין עילוי אילן, כולי האי לא חיישינן, דהאי **מעמיד דמעמיד הוא**.

חידושי הריטב"א מסכת סוכה דף כא עמוד ב

[...] **והראב"ד** ז"ל פי' שהסוכה הזאת על היתדות והיתדות סומכין על המטה והיינו אין לה קבע שאלו תנטל המטה יפלו היתדות ותפול הסוכה, והאי פירושא מחוור טפי מכולהו [...].

[...] והנכון כמו שפירש רבנו הגדול ז"ל שלא אסרו חכמים אלא שלא להעמיד הסכך עצמו בדבר הפסול לסכך שמא יבא לסכך בו, אבל מתניתין דלקמן אין הסכך סומך על האילן אלא שקרקע הסוכה נתון באילן ונעץ קונדיסין של עץ בקרקע הסוכה וסכך עליהן, אף על פי שהקונדיסין עומדין באילן לא חיישינן שהרי מעמיד דמעמיד הוא, ואם באנו לאסור להעמיד קונדיסין סוכה במחובר הרי אתה אוסר מלהעמידם בארץ ולסכך בהן דהא לא אפשר [...].

Voyez-vous des incohérences entre les deux développements du Troumat Hadeshen ? Tentez d'apporter des éléments de réponse

תרומת הדשן סימן צא

שאלה: מהו לחבר כלונסות הסוכה במסמרות של ברזל, או לקושרם בבלאות, מפני שהן מקבלים טומאה, יש קפידא בהכי או לאו

תשובה: יראה דאין קפידא בדבר. ואף על גב דאיתא בפ' הישן [סוכה כא ע"ב] אהא דתנן הסומך סוכתו בכרעי המטה כשירה, רי"א אם אינו יכול לעמוד בפני עצמה פסולה. וקאמר עלה בגמ' מ"ט דר"י חד אמר מפני שאין לה קבע וחד אמר מפני שמעמיד בדבר המקבל טומאה. וא"כ נמי נ"ד מעמידין בדבר המקבל טומאה. וכתב אשירי התם, דמוכח מדברי רב אלפס דסבר הלכה כר"י. מ"מ הא פסק אשירי נמי דטטמא [שמא צ"ל: דטעמא] דקבע עיקר, ולא טעמא דעמידה בדבר המקבל טומאה [...].

בית יוסף אורח חיים סימן תרכט

ז כתוב **בתרומת הדשן** (שו"ת סי' צ) סוכה שרצו **לשים למעלה סולם כדי להניח הסכך על גביו** כשר הדבר או לא. תשובה נראה דשרי אפילו לסכך כל הסוכה בסולמות שלנו דאין כאן סכך פסול אף על גב דכלי הוא מכל מקום לא מקבל טומאה דכלי עץ שאין לו בית קיבול אינו מקבל טומאה ואף על גב דעולין ויורדין בו בסולם אינו מטמא מדרס כדאיתא בתוספות (סוכה ה. ד"ה מסגרתו, ב"ב סו. ד"ה ושאני) בשם תורת כהנים (שמיני פר' ו). אבל **בתשובות להרמב"ן** (המיוחסות) סימן רט"ו נסתפק בדבר ב:

Le Maguen Avraham pense-t-il que Maamid Démaamid est Passoul dans sa 1ère réponse ?

מגן אברהם סימן תרכט ס"ק ט

על גביו. דאין מעמידין הסכך בדבר המקבל טומאה שמא יבא לסכך בו אף על גב שמעמידין על כותל אבנים משום דלא שכיח שיסכך בהם ועוד דכ"ע ידעי דכה"ג בית דירה מקרי ויש נוהגים להעמיד קנים תחת הסכך ומדת חסידות הוא (ר"ן) [...]

מ"מ צ"ע דהא בס"י תר"ל פסק הרב"י בהדיא דמותר להעמיד בדבר המקבל טומא' דאל"כ אפי' גבוה עשרה פסול ע"ש וגם בס"ח פסק לחבר כו' אין קפיד' א"כ מוכח דס"ל כת"ה שמותר להעמיד בדבר המקבל טומאה וכ"ה בלבוש בהדיא

לכן נ"ל דמה שאסר בסולם היינו משום שהיא עצמ' סכך פסול [...] אבל להעמיד הסכך בדבר המקבל טומא' שרי וכמ"ש הרא"ש ות"ה ומהרי"ל בתשו' סי' פ"ז

ועי"ל דבדיעבד שרי וכמ"ש ס"י תר"ל ולכתחל' אסור וכמ"ש כאן ס"ז ומ"ש ס"ח שמותר לקשרם בבלאו' היינו כמ"ש ס"י תר"ל בשם הר"ן דכיון שאין הסכך עצמו נסמך עליה' אלא שקונדסין נסמכין עליהם שרי וכן עיקר דלא כלבוש:

Programme du lundi

Quelles sont les conditions du Hazon Ich pour permettre Maamid Démaamid ? Quelles sont ses preuves ?

חזון איש (סימן קמג סק"ב)

3) סימן תרכ"ט ס"ה לחצר כלונסאות הסוכה כו', כתב המ"א דזה כשר אפי' לדעת רמב"ן ור"ן דמחמירין במעמיד בדבר המקבל טומאה דהוי מעמיד דמעמיד וכ"כ הגר"א, וכ' דהתה"ד דהכשיר מעטס הרא"ש דאין אנו חוששין למעמיד לא ראה דברי הרשב"א [ר"ל דברי הריטב"א שדפכו על שם הרשב"א צ"עו שיטות] שכתב דאם מעמידין קונדסין על המטה ומסככין על גבן כשר משום מעמיד דמעמיד, ודצריהם ז"ל תמוהים מאד, דלא כחצו הרמב"ן והר"ן והריטב"א להכשיר אלא במעמיד הדפנות על המטה והמטה היא קרקעית הסוכה דהמטה מעשה קרקע צעלמא קעציד [לשון הרמב"ן צמלחמות והר"ן] ואינו ענין למעמיד הכלונסאות בדבר המקבל טומאה, שהרי הכלונסאות הן הן ג"כ סכך ואין אנו מחלקין בסכך למחשב בתהון כמעמיד את העליון ולהכשיר את העליון ולא נאמר אלא צדופן הנסמך על המקבל טומאה, וצוה נמי דוקא כשהמקצ"ע היא קרקע כמצוה צלשון הרמב"ן והר"ן, ואילו היה דעתם גם בסכך גופה מעמיד דמעמיד כשר אין התחלה לדון במעמיד הדפנות על המטה, ואף אם צעלמאם נקטו כאילו מעמיד דמעמיד נמי פסול, מ"מ צמסקתם הוי להו לפרש דאפי' בסכך גופה מעמיד דמעמיד כשר, שהרי כן הוא מדת חכמים לפרש חידוש כזה ואשר אחר חידוש זה אין כלל מקום לדון לפסול דפנות הנסמכות על המטה, ולא עוד אלא צמסך עלמה לא שייך כלל מעמיד דמעמיד דסכך הנסמך על מקבל טומאה יש לומר דנעשה סכך פסול, וחצרו הנסמך עליו הוא צדין נסמך על דבר שפסול לסכך צו, אלא ודאי דעת הראשונים ז"ל דכלונסאות הנסמכין על דבר הפסול לסכך

צו הרי זה צדין העמיד את הסכך על דבר המק"ט, חדע שהרי הרמב"ן פי' סמך סוכתו על כרעי המטה היינו שהפך המטה וכרעיה למעלה, ואי אפשר לסמוך כל הסכך על הכרעים אלא א"כ יתן כלונס מוכרע לכרע ועל הכלונסות הוא מסכך, והר"ן והריטב"א הביאו מדה חסידות שהיו נוהגין בזמן שהכתלים של אבנים להעמיד קונדסין אלא הדפנות לסמוך עליהן הסכך, וע"כ היו נוהגין כלונס מקונדס לקונדס ומסככין על הכלונס, ואם איתא דמסכך על הכלונס לא איכפת לן צמה שהכלונס הועמד בדבר הפסול לסכך צו, למה להו כולי האי הלא איתו הכלונס המניח על הקונדסין יניח על הכתלים.

ולכן לדין שאנו נוהגין להחמיר צדין העמיד הסכך בדבר המק"ט כדעת רמב"ן ור"ן אין לקבוע הכלונסות צמסמרים, ומיחו דוקא אם הכלונסות אינם נסמכים על הכותל אלא המסמר משלצו אל הכותל, אצל אם הכלונס נסמך על הכותל ומחזקו צמסמר שלא ישמע ממקומו צשעת עריכת הסכך עליו לית לן צה כיון שטומד צלא המסמר.

Peut-on apporter une preuve au H'azon Ich avec cette explication du Ritva sur le Raavad ?
[...] והראב"ד ז"ל פי' שהסוכה הזאת על היתדות והיתדות סומכין על המטה [...]

רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת סוכה דף כא עמוד ב Facultatif
[...] ויתכן שהרמב"ן רוצה להתיר מעמיד דמעמיד. א"נ יש לפרש דהואיל והאילן מעמיד את קרקע הסוכה פקע השם של מעמיד שפוסל. מעמיד הסכך בלי תשמיש אחר הוא שפוסל סוכה, ולא דבר המשמש נמי כקרקע הסוכה.

Selon le Bah', Maamid est un Psoul intrinsèque et pas juste une Gzerra, que pense-t-il de Maamid Démaamid ? Le Avnei Nezer repousse-il cette Svarah ? Que pense-t-il dans Maamid Démaamid ?

Le Avnei Nezer : Rabbi Avraham Bornstein (1838-1910) fut un grand Possek en Europe connu sous le nom de son responsa le Avnei Nezer. Né en à Bendzin en Pologne, il est descendant du Rama et du Chakh et le fils de l'auteur du Agoudat Ezov. Son fils est le célèbre Chem Mishmouel.

Dès son plus jeune âge, doté d'une mémoire phénoménale, il est reconnu comme un prodige et écrit des H'idouchim alors qu'il n'a que dix ans ! En 1852 il épouse la fille du célèbre Rabbi de Kotsk, et devient dès lors un fervent Talmid. Il est nommé Av Beit Din de Sochatzov et des milliers de H'assidim se rapprochent lui afin de puiser de ses lumières. Il devient le fondateur et premier Rabbi de la dynastie hassidique Sochatzover. Il faisait preuve d'une immense dévotion envers ses étudiants, avec lesquels il étudiait pendant huit heures chaque jour, donnant plusieurs shiourim (conférences) au cours de chaque journée. Dans son introduction à son livre, le célèbre Iglei Tal, il a noté qu'il consacrait toutes ses énergies à l'enseignement de la Torah à ses élèves.

Ses deux grands ouvrages sont le Avnei Nezer, un responsa en 7 volumes sur le Choulh'an Aroukh, et le Iglei Tal sur Shabbat, qui est devenu un incontournable dans les Batei Midrash.

שו"ת אבני נזר חלק חושן משפט סימן עא
[...] ואמנם כי מעמיד סכך בדבר המקבל טומאה מבואר בר"ן ושאר פוסקים דאינו רק מדרבנן ויש פוסקים דכשר לגמרי. אך משם לאו ראי', שאם תפסול מעמיד הסכך בפסול לא תמצא סוכה כשירה שכל סוכה קרקע עולם מעמידה ועפר פסול לסכך [שו"ע סי' תרכ"ט ס"א] וע"כ הכי אפשר רחמנא. ואי אפשר ללמוד ממנו לדבר אחר שאין למדין אפשר משאי אפשר. ומדרבנן גזרו ליש פוסקים אם הסכך מונח ממש על גבי דבר המקבל טומאה שמא יסככו בדבר המקבל טומאה. אך מה"ת אין נ"מ בין מונח ממש או לא [...].

רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת סוכה דף כא עמוד ב Facultatif
בפסול המעמיד עלינו לחקור האם הסכך שהועמד נעשה סכך פסול מדרבנן או שיש בו הפקעה מיוחדת. מרש"י בסוגיא שלפנינו יוצא שפסול מדרבנן כסכך פסול, שהרי כתב וז"ל - הואיל ועיקרו של סכך אלו מעמידין הוי כאילו סיכך בדבר המקבל טומאה עכ"ל.
ברם קרוב לומר דשאלה זו תלוי' במחלוקת בדין מעמיד דמעמיד, שהרבה פוסקים נקטו דאליבא הרמב"ן (והריטב"א) מעמיד דמעמיד כשר. אם ביאור הדין דמעמיד הוא כרש"י שהסכך בטל למעמידו והוי כאילו סיכך בדבר המקבל טומאה מסתבר שאף מעמיד דמעמיד יפסל כי כל הסכך נגרר אחרי המעמיד הראשון וכאילו המעמיד הופך את כל הסכך להיות כמוהו. מאידך גדר הדין דמעמיד הוא שהחכמים גזרו דין חדש במעמיד אבל לא שפסלו עצם הסכך בדין סכך פסול סביר שמעמיד דמעמיד כשר דבאופן זה לא גזרו. העולה לפי זה שאין במעמיד חלות שם גזרת סכך פסול בחפצא, כי הסכך אינו נפסל בגופו מדרבנן. אין לו דין חפצא דסכך פסול לפסול את שאר הסוכה מדין סכך פסול.

Programme du mardi - mercredi

Comment le Minh'at Chlomo repousse-t-il le Hazon Ich ?

שו"ת מנחת שלמה תניינא (ב - ג) סימן נה

Le Minh'at Chlomo : Rabbi Chlomo Zalman Auerbach est né à Yérouchalim en 1910 et décéda en 1995. À ses funérailles, la ville cessa pratiquement ses activités et près d'un demi-million de personnes l'accompagnèrent à sa dernière demeure. Un quartier de Jérusalem, Ramat Shlomo, porte son nom.

Il est le fils de Rabbi H'aïm Yehouda Leb, fondateur de la Yechiva des Mekoubalim « Chaar Hachamaïm ». Sa sœur Leah est l'épouse du Rav shalom Schwadron, le Maguid de Jérusalem.

Dans sa jeunesse, il étudie à la Yéchiva de Ets H'aïm à Yérouchalaïm. Il devient ensuite Roch Yechiva de Kol Torah à Beit Vagan et pendant 46 ans, il transmet sa Torah à un grand nombre de Talmidim qui deviendront ensuite eux-mêmes Rabbanim et enseignants, dont Rabbi Yehoshua Neuwirth, auteur du célèbre Chmirat Chabbat Kéhilkhéta.

Il est reconnu comme un des grands Poskim de la génération parmi les Talmidei H'akhamim. Dans son responsa le **Minh'at Chlomo**, il traite souvent de questions actuelles issues des nouvelles technologies qui émergent à son époque. Plusieurs ouvrages de Halakha l'utilisent comme référence. A vingt-deux ans il écrit son ouvrage le **Meorei Esh** concernant la question de l'électricité pendant Shabbat. Il a aussi écrit le **Ma'adanei Erets**, sur les questions d'agriculture.

[...] והחזון איש או"ח סי' קמ"ג יצא לחלוק בתוקף על האי כללא דמעמיד דמעמיד, ועיקר חיליה מדברי הרמב"ן שהוא מרא דהאי דינא ליישב הקושיא על האי מ"ד (סוכה כ"א ע"ב) שאוסר להעמיד בדבר המקב"ט ממתני' שם כ"ב ע"ב דעושה סוכתו בראש האילן אף על פי שהאילן פסול משום מחובר, וכתב שם הרמב"ן במלחמות דמיירי שמעמיד כל סוכתו על האילן כך שהאילן הוא רצפת הסוכה, וכיון שהאילן מעשה קרקע בעלמא הוא דעביד כל כה"ג אינו בכלל האיסור, הרי שהחילוק הוא בין מעמיד לשימוש קרקע ותו לא מידי, וכל שאינו מעשה קרקע **גם תרי ותלתא מעמידין כולו כחד חשיבא**, ואין מושג של מעמיד דמעמיד, ולכן אין לכתחלה לחבר הכלונסאות במסמרות של ברזל או לקשרם בבליזות עכת"ד.

והנה תחלה נדון בזה מצד הסברא, דנראה שכיון שהושאו כמעט כל הראשונים דהא דאין מעמידין בדבר המקב"ט אינו אלא מדרבנן ומשום

דאתי לאחלופי בסכך עצמו, שבודאי לפי"ז שייך מאד לחלק בין מעמיד להדיא את הסכך בדבר הפסול שאז אתי לאחלופי, משא"כ במעמיד דמעמיד. ואמנם מודינא שאם מסכך ע"ג שפודין, ורק שם חתיכת קרש להפסיק בין הסכך לשפוד שזהו אינו בכלל מעמיד דמעמיד, וחשיב הסכך עומד על השפוד אלא שיש חציצה ביניהן, אבל נועץ סופו של קונדס עליון בראש שפוד שמתחתיו ומכ"ש קובע את הכלונסאות במסמרות שזה חשיב מעמיד דמעמיד, וכה"ג חכמים לא גזרו. ומה שטוען החזו"א מלשון הרמב"ן נראה לומר שאין כוונת הרמב"ן להבדיל בין צורה של מעמיד לשימוש של קרקע שזה הגורם, אלא שנתכוון שכל ההכרח לחלק בין מעמיד להדיא למעמיד דמעמיד, יסודו מכל סוכה דעלמא שעומדת על קרקע עולם שפסול לסכך, וע"כ דכל כה"ג כיון שאינו להדיא סמוך לסכך אינו בכלל, ומזה גופא נלמד הכלל של מעמיד דמעמיד, ואבוהו דכל מעמיד דמעמיד הוא המעמיד של מעשה קרקע. **ומעתה נפן לרבותינו הראשונים** שהאריכו בדברי הרמב"ן כדי להבין דבר מתוך דבריהם כיצד לפרש את הרמב"ן. והנה הריטב"א בחידושו הביא כל דברי הרמב"ן והשמיט האי לישנא דמעשה קרקע בעלמא, וכתב להדיא בלשונו מעמיד דמעמיד, הרי שהריטב"א נקט בפשיטות שזה הכוונה בדברי הרמב"ן, אלא דאכתי צ"ע למה לא הקפיד הריטב"א לומר בלשון רבו מעשה קרקע בעלמא, ונקיט סגנון חדש מעמיד דמעמיד, אולם יעו"ש בהמשך דבריו שכתב וז"ל, ואם באנו לאסור להעמיד קונדס סוכה במחובר הרי אתה אוסר מלהעמידם בארץ ולסכך בהם [ובבאר הגר"א תרכ"ט העתיק כ"ז והרשב"א הכוונה הריטב"א], ונראה דהאי פיסקא לאו דידיה הוא אלא דרביה, דהוא שממשיך בדברי הרמב"ן שההכרח להאי כללא דמעמיד דמעמיד הוא מכל קרקע עולם שמעמידין סוכות עליהם, וזה ממש כדברינו לעיל שדברי הרמב"ן בהא דמעשה קרקע בעלמא לא בא לומר ששם זה הוא המתיר, אלא הוא ביאור הדברים, והגורם של ההיתר הוא בהא דאינו מעמיד להדיא, שנלמד ממעשה קרקע, והיינו מעמיד דמעמיד, ונמצא שהריטב"א הביא דברי הרמב"ן במילואם.

גם הר"ן אף על פי שהביא לשון זה של הרמב"ן של מעשה קרקע, אפ"ה כשבא לפרש דברי אב"י של סיכך ע"ג המטה, כתב דאין מעמידה בדהמק"ט "כיון שאין הסכך נסמך ממש על המטה אף על פי שיתדותיו וקונדסיו סמוכות עליו", ויותר מפורש בדברי הר"ן במתני' דעושה סוכתו בראש האילן אחרי שהסביר שהקונדסין נעוצין באילן כתב וז"ל ואף על פי שהקונדסין נסמכין באילן כולי האי לא גזרינן "כיון דמפסקי קונדסין בין אילן לסכך", הרי נראה

בעליל שאין כאן סברא מיוחדת של מעשה קרקע אלא שהמתיר הוא בהא שאינו מעמיד להדיא רק יש דבר אחר באמצע שמפסיק, וזהו מה שקראו הפוסקים מעמיד דמעמיד.

ויש לבאר עוד בזה כי הנה הראב"ד על הרי"ף שהוא המתחיל בקושיא מהמשנה של עושה סוכתו בראש האילן להא דסומך סוכתו בכרעי המטה לא ברור ממש בדבריו כיצד מתפרש סומך בכרעי המטה, והריטב"א נקט בדברי הראב"ד דהיינו שמסכך ע"ג יתדות (כלונסאות) אלא שהיתדות נסמכין לכרעי המטה, ולפי"ז נמצא מפורש בדברי הראב"ד שגם מעמיד דמעמיד הוא בכלל הא דמעמיד בדבר המקב"ט. אולם עיין שם להלן בריטב"א שפירש אליבא דהראב"ד הא דאמר אביי לא שנו וכו' אבל מסכך ע"ג המטה כשרה, שהכוונה במסכך ע"ג כלונסאות מסביב למטה, וע"ז מקשה הריטב"א פשיטא מאי קמ"ל עייש"ה, וצ"ע למה לא פירש הריטב"א כפשוטו שמעמיד הכל ע"ג המטה עצמה, שהמטה קרקעית הסוכה, וכמו שכתב כן הר"ן להדיא אליבא דהראב"ד, וכמו שהביא הריטב"א להלן שם מהרמב"ן שפירש כן, ומוכח מזה דהריטב"א לשיטתו בפירוש דברי הראב"ד במתני' דמיירי במעמיד דמעמיד, א"כ אין לנו לחלק בין כרעי המטה למטה עצמה דכל ההיתר של קרקע הוא מה"ט גופא של מעמיד דמעמיד ומאן דלית ליה הא לית ליה הא, ומעמיד ומעשה קרקע שוין [והראב"ד לשיטתו דבדבר שאין רגילין לסכך אין האיסור דמעמיד כמ"ש בזה לתרץ הקושיא מראש האילן ולא קשה אליביה מכל סוכות דעלמא שנסמכין על קרקע עולם].

אמנם הר"ן שסובר בדעת הראב"ד דעל המטה עצמה מותר להעמיד, נראה מדבריו שלא פירש כהריטב"א דברי הראב"ד בסומך ע"ג כרעי המטה דמיירי במעמיד דמעמיד, אלא כפשוטו שמניח הסכך ע"ג כרעי המטה להדיא, וקצת משמע כן מהא דהריטב"א הקשה על פירוש הראב"ד שהלשון סומך סוכתו על כרעי המטה לא משמע כדבריו שהיתדות נסמכים על הכרעים, והר"ן לא העיר בזה כלום, והוא כמשנ"ת דהר"ן לא מצא כלל בדברי הראב"ד שאוסר בגוונא שאינו מעמיד להדיא והפירוש בדברי הראב"ד שהניח ע"ג כרעי המטה ממש ולא ע"ג יתדות, ולכן פירש שפיר אליביה דנועץ כלונסאות ע"ג המטה עצמה מותר, והיינו לומר דאע"פ שאין להראב"ד ההכרח לחלק בין מעמיד למעמיד דמעמיד מהא דקרקע עולם, מ"מ הוא דבר המסתבר מצד עצמו לחלק בגזירה דרבנן של אתי לאיחלופי בין מעמיד להדיא למעמיד דמעמיד, וכמו"ש בראש דברינו, ודוק בכ"ז.

גם נראה להוכיח שההיתר במסכך ע"ג עפר ואבנים אינו דוקא באופן של שימוש קרקע, מהא דסוכה שהיא פחותה מ' טפחים וחקק בה להשלימה לעשרה דכל שמשפת החקק ולדופן פחות מג' טפחים כשר [סוכה ד' ע"א], וצ"ע דנמצא שאותם הטפחים המשלימים הם כותלי הגומא, וזה מידי דפסול לסכך בשימוש דופן ולא בשימוש קרקע [ודוחק לומר דכל כה"ג ג"כ חשיב שימוש קרקע].

גם בדברי המאירי מוכח להדיא דמעמיד דמעמיד כשר דיעו"ש בדבריו בדף כ"ג ע"א בד"ה זו גבי מתני' דעושה סוכתו בראש האילן שכתב שם לפרש שקרקע הסוכה היא הגג שהיו עושים הסוכה בעליותיהם והסכך מצד אחד מונח על האילן והאילן הוא גם דופן, והקשה שם המאירי הרי סומך בדבר שאינו יכול לסכך בו, ותירץ שאיירי שתחב קונדס בגופו של אילן ועליו הסיכוך נסמך עיין שם, ומבואר דבכה"ג שזה מעמיד דמעמיד הוא כשר, ואף על גב דהתם אין זה קרקע הסוכה.

וכמו כן יש לעיין בשאר דברי החזו"א, דמש"כ שהרי הכלונסאות הן הן ג"כ סכך ואין אנו מחלקין בסכך למחשב התחתון כמעמיד את העליון ולהכשיר העליון, ולא נאמר אלא בדופן הנסמך על המקבל טומאה עכ"ד, ודבר זה אינו מובן, אדרבה אותן כלונסאות שעליהם מניחים הסכך כיון שמחוברים במסמרים הו"ל סכך פסול, ולכך אין מצרפים אותם להסכך. ומש"כ החזו"א וז"ל ולא עוד אלא בסכך עצמה לא שייך כלל מעמיד דמעמיד, דסכך הנסמך עליו הוא בדין נסמך על דבר שפסול לסכך בו עכ"ד, תמיהני הרי אי"ז אלא גזרה, ומבואר בריטב"א דאם רק דרבנן הוא הו"ל גזרה לגזרה, וגם מבואר בפמ"ג דמעמיד על שברי כלים כשר אף על גב שפסול מדרבנן, וכ"ש כאן שאינו סכך פסול ממש שהרי אין פסולו בגופו. [וגם יש לדון כשהמעמיד רחב ד' על ד' למה אין חוששין שמא יבוא לסכך בו, וע"כ מפני שזה רק מדרבנן].

ומש"כ החזו"א וז"ל ותדע שהרי בריטב"א פי' סומך סוכתו על כרעי המטה היינו שהפך המטה וכרעיה למעלה, וא"א לסמוך כל הסכך על הכרעים אלא א"כ יתן כלונס מכרע לכרע ועל הכלונסאות הוא מסכך עכ"ד, לא הבינותי, וכי לא יכול להיות שכמו שיש מחיצות למעלה כך זה מתחיל מלמטה, עיין בשו"ע סוף סימן תר"ל ובמשנ"ב שם. ואפי' אם נאמר דלא שייך בזה לשון כרעים מ"מ יתכן שיש הרבה כרעים ובין כרע לכרע ב' טפחים והניח עליהם קנים או ענפים של אילן, ומנין שצריך לכלונס מכרע לכרע.

ומש"כ החזו"א וז"ל, והר"ן והריטב"א הביאו מידת חסידות שהיו נוהגים בזמן שהכתלים של אבנים להעמיד קונדיסין אצל הדפנות לסמוך עליהם הסכך וע"כ היו נותנים כלונס מקונדס לקונדס, ואם איתא דמסכך על הכלונס לא איכפת לן במה שהכלונס הועמד בדבר פסול לסכך, למה להו כולי האי, הלא אותו כלונס המניח על הקונדיסין יניח על הכתלים, עכ"ד. נלענ"ד בכוונתם שהניחו עץ על הכותל ממש להיכירא, שהרי כתבו מפורש "משום היכרא" כדי שלא יהא "נראה" וגם כתבו "לגמרי", והן אמנם שאם העמיד שפוד של ברזל שאסור לסכך בו מסתבר דלא יהני מה שמניח עליו קנה של עץ דסוף סוף תראה כמונח על השפוד ואין הקנה אלא חוצץ בין השפוד והסכך, ואטו אם יניח דיקט דק על כותל או שפוד וכי יחשב כמונח על דיקט, ורק הכא כיון שאינו מעיקר הדין וכמש"כ הר"ן ואינו

אלא להיכרא סגי בזה, אלא אם כדברי החזו"א שהעמידו עמודים והניחו כלונס מקונדס לקונדס והניחו ע"ג את הסכך ה"ז ממש נשען לגמרי על עץ כשר ולא על כותל ואינו רק להיכרא אלא אין כאן כלל מעמיד, ומה זה שכתבו הראשונים "לגמרי", אמנם לדברינו ניחא וכמש"נ, וכמו שמצינו במגילה כ"ו ע"ב דמפה שעל הבימה אי לאו דלפעמים מסירים אותה היתה קרויה תשמיש והבימה תשמיש דתשמיש אף על גב שהספר מונח בעיקר על השולחן והתבה, ועי"ש בחידושי הרשב"א [ובמשנ"ב קנ"ד סק"י], ואפשר דכיון דתשמיש מדרבנן היא ולכן שרי בכה"ג, וא"כ ה"ה גם כן שרי בכה"ג או עכ"פ הוי "היכרא". וגם יתכן שסמכו עוד חתיכת עץ שיוצאת ובולטת מן הכותל והניחו הסכך על הכותל והבליטה, ואף על גב שעיקר הנחת הסכך הוא על הכותל ולא על הבליטה של עץ, מ"מ להיכרא סגי.

Programme du jeudi

Quel est l'avis des Poskim suivants dans Maamid Démaamid ?

לבוש אורח חיים סימן תרכט סעיף ח. [...] הלכך מותר לחבר כלונסות הסוכה במסמרות ואפילו במסמרות של ברזל, ואף על גב שהמסמרות הם מקבלים טומאה מותר, שאין המסמרות עשויין לצל אלא להעמיד הסוכה ולחזקה, ומהא טעמא מותר ג"כ לקשרה בבלאות שהם מקבלים טומאה:

חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קמו סעיף ל

[...] ולכולי עלמא מותר לחבר הכלונסאות שמניח הסכך עליהם במסמרות של ברזל, כיון שאין סומך הסכך על המסמרות אלא שמחזיק בהם העמודים, זה מותר לכולי עלמא. וכן מותר לקשרם בחבלים של פשתן או בבגדים בלויים. אבל לקשור הסכך עצמו בכלונסאות בחבלים, ראוי ליזהר לכתחלה, כיון שקושר הסכך עצמו בדבר המקבל טומאה (סימן תרכ"ט במ"א):

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תרכט סעיף יב

במה דברים אמורים כשהסיכוך בעצמו מונח על גבי דבר שמקבל טומאה או שדבר המקבל טומאה מונח על גבי הסכך ממש ומחזיקו אבל אם הסכך מונח על גבי כלונסאות או על גבי יתידות והן מונחים על גבי דבר המקבל טומאה אין בכך כלום ומותר לעשות כן לכתחלה ואף על פי שדבר המעמיד ומחזיק את הסכך נסמך על גבי דבר הפסול לסיכוך אין בכך כלום שהרי כל סוכה שבעולם מעמידי הסכך הן נסמכים על גבי קרקע עולם הפסולה לסיכוך:

ביכורי יעקב סימן תרכט ס"ק טו

אין קפידא. אף דאסור להעמיד בדבר המקבל טומאה, שאני הכא כיון דאין הסכך נשען על הברזל והבלאות אלא על הכלונסות, הו"ל מסמרות ובלאות מעמיד דמעמיד דשרי אליבא דכו"ע, כמש"כ הר"ן (מג"א סק"ט). וה"ה בכל כה"ג שרי להניח קנים אפילו על כלי ממש ולהניח הסכך עליהם. ואין אסור אלא כשמסכך ממש על דבר המקבל טומאה [...]

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרכט סעיף ח

לחבר וכו' במסמרות של ברזל - זה מותר [נא] לכו"ע אפילו למאן דאסור להעמיד הסכך בדבר המקבל טומאה כיון שאין סומך הסכך על המסמורים אלא שמחזיק בהם הכלונסות המעמידים להסכך ומטעם זה ג"כ מותר לקשרם להכלונסאות בבלאות או בחבלים של פשתן ואה"נ דלקשור הסכך עצמו בכלונסאות בחבלים ראוי ליזהר לכתחילה כיון שקושר הסכך עצמו בדבר המקבל טומאה [אחרונים]:

ערוך השולחן אורח חיים סימן תרכט סעיף יח

[...] אלא מיירו בסולם האסור לסכך בו שיש בו בית קיבול ולעניין לסכך על גביו מטעם מעמיד בדבר המקבל טומאה ומקום הספק הוא משום **דרוב הפוסקים דחו הך דמעמיד בדבר המקבל טומאה ובעלי הש"ע עצמם פסקו כן בסי' זה סעיף ח'** דמותר לחבר הכלונסאות במסמורת של ברזל וכן לקמן בס"ס תר"ל פסקו דמותר להעמיד בדבר המקבל טומאה אלא דכאן יש לאסור יותר דשם המעמידים הם מן הצד ואין הדבר ניכר כל כך משא"כ כאן שהמעמיד הוא על כל אורך הסכך למטה או למעלה להחזיקו והוא כאלו הוא עיקר הסכך וכן בכל כלי המקבל טומאה כן הוא [...]

מאמר מרדכי סימן תרכט ס"ק ז

[...] ולענין סתירת פסקי מרן ז"ל מסעי' זה לסעי' שאח"ז ולמ"ש סס"י תר"ל נלפ"קד יישוב נכון והוא שרצה מרן ז"ל לפשר בין שתי הדיעות וראה **דברי האוסרים במקום שהמעמיד עומד תוך חלל הסוכה** כי הכא דבכה"ג שהוא עומד תוך חלל הסוכה ובמקום הסכך שייך שפיר למגזר גזירה דשמה יבואו לסכך בו משא"כ בההיא דסי' תר"ל שהדבר המקבל טומאה שמעמידין בו אינו עומד תוך חלל הסוכה ובמקום הסכך ולכן לא שייך למגזר כ"כ ומש"ה סמך על המקילין ובהא אתי שפיר נמי ההיא דלקמן ס"ח (ועי"ל דהתם דמיא למ"ש הר"ן ז"ל בקונדסין שהעמידן וסמכן על האילן וסמך הסכך על הקונדסין דכיון שהסכך עצמו אינו נסמך על האילן לא גזרו רבנן כולי האי ה"נ כיון שאין הסכך עצמו עומד על דבר המקבל טומאה אלא על כלונסות העומדי' והנסמכין בדבר שמקבל טומאה לא גזרינן וכמ"ש הרב מ"א בזה) [...]

Liste des 106 Souguiot étudiées sur Matmidim		
Souguiot de Brah'ot		Sougiot sur les H'aguim
1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot 10. Les Brah'ot de consommation 11. Brah'a Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Mééin Chaloch	14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguefen 18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33-34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin 42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'
Souguiot générales		
37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour 51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera 53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o	54. Mitsvot lav lihanot nitanou 55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant
Chabbat – Melekheth Mah'chevet		Chabbat – Les Derabanan
59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Réchek	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov
Hachkafa- pensée juive	Even Haezer	Yorei Dé'ah
81 à 84. Tsaar Baalei Haim	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains
		Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. Ner Ich oubeto 45. Ner Ich oubeto (2) Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek Pesssah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira Ben Hametsarim 100. 3ème Beit Hamikdash Roch Hachana 35. Les trois Livres 101 - 103. Tkiot Choffar Soukot 36. Mitstaer 104 - 106. Ma'amid